rastos XVI a. antrosios pusės - XVII a. vandentiekio vamzdžio liekanos. Sprenžiant iš nuolydžio, vandentiekis ėjo iš Aušros Vartų šaltinių ir vandens keliamojo įrenginio - už Aušros Vartų esančio miesto rurmuso.

Nors tyrinėjimų plotas buvo ribotas ir dėl to neįmanoma atkurti ištiso užstatymo vaizdo, aiškių namų ir jų ūkių sienų bei minėtos teritorijos apgyvenimo dinamikos, vis dėl to remiantis gautais duomenimis galima daryti išvadą, kad mūriniai pastatai čia pradėti statyti XV a. antrojoje pusėje - pabaigoje ir vėliau jų statyba nenutrūko iki pat XX a. pradžios.

Eugenijus Ivanauskas

VILKIJOS SENAMIESČIO PIETINĖS DALIES TYRINĖJIMAI

LKP MC 1991 m. tyrė Vilkijos senamiesčio dalį, esančią prie Nemuno. Mūrinės sinagogos rytinėje pusėje atidengtas ir ištirtas 8 m^2 plotas, kairiajame Vilkijos upelio krante-88,8 m^2, ties senosiomis kapinėmis šlaite išpiltų kapinių žemių vietoje-16 m^2. Visos žemės buvo išsijotos su rankine sijokle. Surinkta apie 400 monetų, datuojamų XVI a. - XX a. pr., apie 500 įvairių kitų III-XX a. metalinių ir stiklinių daiktų, XV-XIX a. pirmosios pusės keramikos.

Tyrinėjant nustatyta, kad vieno iš XVIII a. Nemuno potvynių metų dalis šlaito, besileidžiančio į Nemuno slėnį, buvo nuplauta, likusios žemės permaišytos, metaliniai daiktai ir dalis keramikos sunešta į slėnį. Vėliau virš permaišytų žemių formavosi naujas kultūrinis sluoksnis. Šlaitas dar kartą buvo paplautas per 1930 metų potvynį (tai įrodo monetos), o metaliniai daiktai suplauti į 2-2,5 metro pločio slėnio ruožą. Po to šlaitas buvo tvirtinamas-užpiltas vieno metro storio molio sluoksniu. Dabar čia pilamos buitinės ir

ūkinės šiukšlės. Tai ir paskatino atlikti archeologinius tyrimus.

Nedidelis radinių kiekis rodo, kad tyrinėtoje teritorijoje nuo seno buvo daržai ir sodai, retkarčiais apipilami buitinėmis šiukšlėmis.

Kiek kitaip yra buvę. su senosiomis kapinėmis. Šeštajame dešimtmetyje šiaurinėje jų teritorijos dalyje buvo kasami pamatai Tarybų rūmams. Dalis kapinių žemės buvo išpilta žemiau esančiame šlaite ir laikui bėgant apipilta šiukšlėmis. Archeologiniai duomenys liudija, kad aptariamoje kapinių vietoje imta laidoti žmones III-IV a. Rasta degintų žmonių kaulų, tačiau datuoti juos negalime, nėra jokių įkapių. Veikiausiai visi šie kaulai yra žmonių, mirusių per XVII a. vidurio ar XVIII a. pradžios karus ir epidemijas ir sudegintų. Vėl imta čia laidoti XVI a. penktajame dešimtmetyje ir laidota iki XX a. pradžios. XVII a. ketvirtajame dešimtmetyje kaimynystėje buvo pastatytas gyvenamasis namas. Gyvenama ši vieta buvo iki XVIII a. pabaigos. Rasta nemažai šio laikotarpio monetų. Kitų radinių maža, tad nieko negalima pasakyti apie gyventojų užsiėmimą. Žmonės vėl įsikūrė XX a. pradžioje. Pirmo pasaulinio karo metu čia stovyklavo rusų ir vokiečių kareiviai. Aptikta daug sveikų šovinių, metalinių mundiruotės elementų.

Perkasoje, iškastoje prie mūrinės sinagogos, rasta jos interjero liekanų-gipsinių lipdinių gabalėlių, XVI a. antrosios pusės-XX a. monetų. Anksčiau čia atsitiktinai aptikta III-IV a. juostinių apyrankių, XVII-XX a. monetų, keletas Napoleono kariuomenės karininkų ir kareivių sagų.

Antroje perkasoje rasta viena III-IV a. vaikiška juostinė apyrankė, kitos tokios pat apyrankės fragmentas, XV a. puodo šukė, XVI a. antrosios pusės-XX a. ketvirtojo dešimtmečio monetų, XVII-XIX a. katalikų, pravoslavų ir judėjų religinių atributų, XIX a. vid.-XX a. sidabrinių ir žalvarinių žiedų, XVII-XX a. įvairiausių sagų, daugelis kitų įdomių radinių. Anksčiau čia aptikta XV-XX a. monetų, III-

IV a. ir XIII-XV a. papuošalų.

Trečioje perkasoje rasta apnykusi geležinė lankinė segė, X1V-XV a. ietigalio plunksnos smaigalys, XVI a. pr.-XVII a. pr. monetų, buvusių įkapėmis, bei drabužių papuošimų liekanų. Labai vertingas čia rastas 1592 m. lietuviškas šilingas.

Surinkti duomenys leidžia tvirtinti, kad pietinėje miestelio dalyje, ruože tarp mūrinės sinagogos ir Karvošilio upelio, yra III-XVII a. pradžios kapinyno liekanos. Ateityje reikėtų nustatyti jo šiaurine, ir vakarine, ribas.

Adolfas Jankauskas

SENŲJŲ KERNAVĖS BAŽNYČIŲ VIETOS TYRINĖJIMAI

1990 m. Kernavės archeologijos ir istorijos muziejaus - rezervato ekspediciją tęsė 1989 m. pradėtus senųjų Kernavės bažnyčių vietos tyrinėjimus (žr. ATL 1988 ir 1989 metais. V., 1990.P.138-140).Ištirtas288m^2 plotas. Visiškai atidengti 1739 m. statytos Kernavės bažnyčios pamatai. Bažnyčia stačiakampė, 22x11 m dydžio, ilgoji kraštinė orientuota rytų-vakarų kryptimi. Bažnyčios presbiterija rytinėje dalyje užsibaigia daugiakampe apside. Pietrytinėje bažnyčios dalyje buvo 5x5 m dydžio zakristija. Dvi poros ant lauko akmenų pjedestalų stovinčių stulpų laikė stogą. Prie įėjimo, vakarinėje pusėje, buvo apie 4 m pločio prieangis. Bažnyčios pamatų viršutinė dalis nuardyta. Išlikusi pamatų žemutinė dalis - tai kalkių skiediniu sujungti įvairaus dydžio akmenys ir plytos.

Apie 0,5 m gylyje nuo žemės paviršiaus, centrinėje perkasos dalyje, atidengti nedidelio (4x4 m) statinio pamatai. Jie buvo iš viena eile, be jokios jungiamosios medžiagos sukrautų iki 0,8-0,9 m skersmens lauko akmenų. Siaurinė pamatų dalis nuardyta XVIII a. pirmojoje pusėje, statant